

Een samenkomst die de opbouw dient **(1 Korintiërs 14:26 – derde preek jaarthema 'Eredienst')**

*Liturgie zondagmiddag 21 november 2010
te Hardinxveld-Giessendam:*

Belijdenis van afhankelijkheid
Vredegroet van God
Psalm 115:1,6
Gebed
Lezen: 1 Korintiërs 14:1-25
Gezang 171
Tekst: 1 Korintiërs 14:26
Verkondiging
Psalm 148:1,4
Geloofsbelijdenis
Opwekking 249
Dankgebed en voorbeden
Inzameling van de gaven
Gezang 102b:2,4
Zegen van God

Dit wordt de derde preek binnen ons jaarthema Eredienst.

We zijn begonnen, in september, met een inleidende preek.

Daarin dachten we na over de vraag: wat is eigenlijk de ware eredienst?

In Romeinen 12 ontdekten we: dat gaat juist over je alledaagse leven.

Eredienst, dat is dat je alles wat je hebt en wie je bent geeft aan God:
neem mijn leven, laat het, Heer, toegewijd zijn aan Uw eer.

Dan heb je het niet maar over de zondagse diensten, zelfs niet allereerst.

Nee, eredienst – dat gaat over wat je doet met je geld, je tijd, je relaties...

Vervolgens hebben we toen gekeken naar het bijbelboek Hebreeën.

Een boek wat heel sterk de NT-eredienst afzet tegen die van het OT.

Wat als het ware wordt samengevat in Hebreeën 10:19vv.

Sinds de komst van Christus kent onze eredienst deze twee brandpunten:

nader tot God (vrijmoedig, zonder schaamte want zonder schuld),

en neem elkaar mee (kijk of niemand achterblijft richting de jongste dag).

In déze preek, en de volgende, willen we inzoomen op die brandpunten, door steeds één ervan nog wat beter te bekijken.

En dan beginnen we vandaag bij het 2e brandpunt: neem elkaar mee.

Dat lijkt misschien vreemd, dat we daar beginnen.

Geen logische volgorde, zou je denken.

Bovendien: is het eerste brandpunt niet veel belangrijker?

Nou, alleen al daarom is het goed dat we het toch in deze volgorde doen.

Want is dat nu zo?

Is het naderen tot God belangrijker dan het motiveren van elkaar?

Als je even denkt aan het liefdegebod, de samenvatting van Gods wet, dan zegt de Here Jezus dat het tweede gebod aan het eerste gelijk is.

Ja, volgens de Bijbel is het tweede de proef op de som van het eerste.

Als je zegt dat je God liefhebt, maar je haat elkaar,

dan is je geloof één grote leugen.

Dat blijkt ook wel als we nu kijken naar de tekst van vanmiddag.

Een heel verhaal vat Paulus daar samen in één zin.

En waar blijkt heel dat verhaal dan om te zijn gegaan?

Om de opbouw van de gemeente.

Oftewel: dat je elkáár verder helpt in het geloof.

Dat is cruciaal als het gaat om onze eredienst voor God.

En dus zeker ook voor onze samenkomsten / kerkdiensten.

Wat je daar ook precies doet, zegt Paulus,

laat het tot opbouw van de gemeente zijn!

Kijk, wij zijn gewend aan een drieslag: we doen alles in de dienst tot eer van God, tot versterking van ons geloof en tot opbouw van de gemeente.

In de praktijk ligt het zwaartepunt dan toch op de eer van God.

Maar de Bijbel noemt in onze tekst dus iets anders als hét criterium:

wezenlijk voor een kerkdienst is dat het de onderlinge opbouw dient.

[1 – Wat betekent dit...?]

Hoe komt Paulus daarbij?

Daarvoor moeten we dus even terug naar het voorgaande, vers 1-25.

Onze tekst vat samen wat daar is gezegd.

Trekt er een conclusie uit speciaal voor de samenkomsten.

Nou, wat is daar dan wel niet aan de orde geweest?

Oppervlakkig gezien haak je dan al snel weer af: 't ging over klanktaal.

Tongentaal, heette dat vroeger.

Mensen die spreken in allemaal onverstaanbare klanken.

Daar hebben wij gelukkig niet mee te maken, en dus...

Nee, dat zal, maar het onderliggende punt geldt net zo goed voor ons.

Paulus zegt in vers 2:

iemand die in klanktaal spreekt, spreekt niet tot mensen maar tot God.

Hé, maar daar is toch niks mis mee?

Zo iemand zoekt dan toch juist heel erg de eer van God?

Ja, en toch lezen we verderop dat dit niet thuishoort in de samenkomst.

Dat kan dus!

En waaróm hoort het niet in de kerkdienst thuis?

Niemand kan het verstaan! (vers 2)

Het is voor andere mensen in de kerk niet te begrijpen.

Iemand nadert tot God (eerste brandpunt),

maar daar heeft je broeder of zuster niks aan (tweede brandpunt).

En dáár valt dus de beslissing.

Heel onbevangen schrijft Paulus hier slag op stoot over het nut van iets.

Vers 5: iemand die profeteert is nuttiger dan wie in klanktaal spreekt.

Vers 6: welk nut zou ik voor u hebben als ik bij u in klanktaal spreek?

Vs 14: wanneer ik in klanktaal spreek, doe ik verstandelijk niets nuttigs...

Wij zouden denken: maar is dát nou zo belangrijk,
of in ieder geval: is dat nou doorslaggevend?

Ja, dus wel.

Beslissend of iets wel of niet in de kerkdienst thuishoort, is
of een ander er voor zijn of haar geloof baat bij heeft.

Kijk, en dat geldt dan niet alleen voor klanktalen – die wij niet kennen.

In vers 10 trekt Paulus het breder, naar álle talen.

Stel dat ik mijn preek zou houden in het Grieks, of het Hebreeuws,
dan mag het nog allemaal waar zijn wat ik zeg, en belangrijk ook,
maar u hebt er niets aan.

(Niet dat het me goed af zou gaan trouwens, maar dat terzijde)

Hetzelfde geldt ook voor hele ouderwetse taal in de kerk.

De tale Kanaäns, zoals dat wel wordt genoemd.

Voor ouderen is dat heel vertrouwd, heeft het ook erg veel betekenis,
maar jongeren hebben echt geen idee waar u het over heeft.

Vergis u niet, broeders en zusters, dat komt nog veel te vaak voor.

Ze horen de woorden, maar het brengt ze absoluut niet dichterbij God.

En in een samenkomst van de hele gemeente kan dat dus niet.

Netzomin als dat ik alleen maar hele populaire taal zou gebruiken.

Dan haakt een oudere af: geen idee waar hij het nu over heeft.

Dat is dus wel belangrijk om je te realiseren.

Zorg dat iedereen begrijpt wat er gezegd en gedaan wordt in de dienst!

Want, vers 11, we moeten geen vreemdelingen voor elkaar blijven.

De bedoeling is nu juist dat we ons heel erg verwant voelen met elkaar.

Dat we over en weer aandacht hebben voor elkaar.

Begrijp je wat we hier doen?

Begrijpt u wat hier wordt gezegd?

Wijzen we elkaar zo steeds weer heel bewust op God?

(denk aan de preek van vorige week: vinger die wijst naar boven)

Al kán het ook een teken worden.

Dat je het allemaal niet meer begrijpt wat er in de kerk gebeurt, maar dat dat niet aan de mensen ligt die wat zeggen, of doen, maar aan onszelf.

Paulus verwijst in vers 21 naar een profetie van Jesaja (h.28).

Dan gaat God zijn eigen volk toespreken in onverstaanbare taal.

Waarom? Omdat ze tóch niet naar Hem luisteren.

Kijk, dan wordt het een teken.

Voor ongelovigen, zegt Paulus in vers 22.

Maar daarmee bedoelt hij: ongelovige kerkleden.

Ze zijn hardhorend: wát God ook zegt, ze gaan gewoon hun eigen gang, in de praktijk nemen ze zichzelf meer serieus dan God.

Daarmee is dit ook een gewetensvraag, voor ons allemaal:

als je afhaakt, bij wat er in de kerk gebeurt, hoe komt dat dan?

Begrijp je het gewoon niet?

Nou, vraag dan om uitleg, laten we kijken of het duidelijker kan.

Óf *wil* je het misschien niet begrijpen?

Zet je je hakken in het zand: alles moet blijven zoals het was, púnt?

Beslissend is echter niet dat ik me goed voel bij de kerkdienst, maar dat ik en u en wij allemaal er door worden gebouwd!

[2 – Samenkomen doe je met elkaar]

Inmiddels snapt u hoop ik ook beter

dat het NT steevast het woord 'samenkomst' voor kerkdienst gebruikt.

In onze oren klinkt dat zomaar te gewoontjes.

Maar juist het 'samen' is zo ontzettend wezenlijk in de kerk!

Gaat dat ten koste van de eer van God?

Nee, helemaal niet, je zoekt Gods eer juist *doordat* je elkaar dient.

Dat wordt nog duidelijker in onze tekst.

De samenkomsten in Korinte zijn namelijk heel erg veelzijdig.

Er gebeurt van álles: een lied, een onderwijzing, een openbaring, een uiting in klanktaal of de uitleg daarvan...

En Paulus zegt het op een manier van: zo kan ik nog wel even doorgaan.

Want werkelijk íedereen draagt wel iets bij aan de dienst.

Nou is dat misschien meer een uitdrukking om aan te geven

hóe veelzijdig zo'n samenkomst in Korinte wel niet was.

Maar in ieder geval is duidelijk:

hier is maar niet continu één persoon aan het woord.

Niet dat dat nu meteen weer een Goddelijk gebod is, van: zó moet het!

Paulus beschrijft hoe het in die concrete gemeente was.

Maar... hij veroordeelt het niet.

De boodschap van deze tekst is dus op z'n minst: zó *mag* het!

Geen enkel probleem wanneer er door deze en gene wordt bijgedragen aan de samenkomsten van de gemeente.

Waaróm is dat geen enkel probleem?

Wel: samenkomen doe je met elkaar.

Naar God gaan kun je ook wel in je eentje,

hoewel het ook dan fijn en goed kan zijn om dat samen te doen.

Maar als je bij elkaar komt, als gemeente die Christus bij elkaar bréngt, dan zul je ook echt die verbinding moeten zoeken met elkaar.

Ook als je kerkdienst houdt op de manier zoals wij dat doen, gaat het erom dat je daar állemaal bij betrokken bent.

Dat je je geeft, in het lied wat je zingt. Of in het gebed.

Dat je meedoet, als de dominee de Bijbel uitlegt.

Vlieg nu ook niet te snel af op zo'n tekst als van vanmiddag.

Zo van: joepie, niks moet, alles mag –

laten we het dan snel wat leuker maken in de kerk.

Want dat is niet waar het om gaat!

Bij de vorm van samenkomst die Korinte kende,

ging het daar óók niet om.

Stuk voor stuk komen hier gaven van de Geest aan bod.

Leg het maar eens aan tegen het begin van 1 Korinte 12.

Vers 8: aan iemand wordt door de Geest het verkondigen van wijsheid geschonken (dat is wellicht degene die in de dienst onderwijs geeft),

vers 9: iemand ontvangt van de Geest een groot geloof (dat is mogelijk degene die komt met dat lied),

vers 10: iemand heeft de gave om te profeteren (dat is degene die in de dienst komt met een openbaring),

iemand kan goed in klanktaal spreken of uitleggen wat ermee wordt bedoeld (ook dat kom je tegen in onze tekst).

Maar dan gaat het dus niet om allerlei leuke dingen in de kerk.

Nee, vs 11, al deze gaven worden geschonken door een en dezelfde Geest.

En even terug naar vers 7: daar gaat het net als in onze tekst over

'iedereen': iedereen draagt wel iets bij, ja waarom?

Omdat in iedereen de Geest zichtbaar aan het werk is,

ten bate van de gemeente!

En daar heb je dan ook meteen weer dat ene doel van alles in de kerk:

dat de gemeente er baat bij heeft,

dat iedereen in de gemeente het begrijpt, en erdoor wordt gebouwd.

En dan zal de één door een lied worden gebouwd,

een ander weer door een profetie, zeg maar een krachtige preek...

Maar juist daarom is er ook die veelheid aan gaven.

Zodat werkelijk niemand tekort komt.

Iets nodig heeft, maar het in de samenkomst niet krijgt.

Maar wacht eens even, waarom hebben wij dan vaste orden van dienst?

Die vraag kan opkomen als je dit allemaal op je in laat werken.

Er kan van alles, volgens de Bijbel.

Maar bij óns kan er haast niks – tenminste, velen hebben dat gevoel.

We zullen daar in een van de leerhuizen nog verder bij stilstaan.

Maar voor nu is het wel goed om te zien dat een orde niet verkeerd is.

Lees je even verder na onze tekst, dan heeft Paulus het er ook over.

Alleen, die orde is dan niet bedoeld

om allerhande inbreng de kop in te drukken,

maar om de veelheid aan gaven in goede banen te leiden

en te voorkomen dat iedereen door elkaar gaat zitten praten...

Is dát inderdaad waarom wij een bepaalde orde hanteren?

Dat er zó ontzettend veel inbreng is dat we zeggen:

wacht even, niet allemaal tegelijk, niet teveel van hetzelfde ook, etc?

Ik constateer met pijn in 't hart dat de ruimte hiervoor vaak ontbreekt.

Dat mensen er al helemaal niet meer mee kómen.

Want, zeggen bijv. ook jongeren tegen mij: dat kan tóch niet in de kerk.

En als je dan vraagt wát dat dan is, gaat het hoofdzakelijk hierom:

dat er onderwerpen besproken worden waar zij wat mee kunnen,

dat ze dus begrijpen waar het in de kerkdienst over gaat,

dat ze beseffen: dit gaat over mij, hier kán ik wat mee!

Of, zeggen al wat ouderen tegen mij: ik word niet geráákt in de kerk.

Het is allemaal waar wat er wordt gezegd.

Maar hoe ik ook m'n best doe, ik merk niet dat God er aanwezig is.

Het is zo verstandelijk, er is zo weinig ruimte voor beleving...

Hoe kan dat toch, gemeente?

Perken wij het werk van de Geest dan toch teveel in?

Hij geeft iedereen gaven, maar de meeste komen niet aan bod.

En dus krijgt ook lang niet iedereen wat hij of zij nodig heeft.

Want dat is toch het doel van die veelheid aan gaven.

Tweede deel van 1 Korinte 12: dat je elkaar allemaal nodig hebt.

En dat we dus heel goed moeten kijken:

wat heeft de voet nodig, en de hand, en het oog,

en al die andere ledematen in het lichaam van onze gemeente?

Natuurlijk, dat kan ook buiten de kerkdiensten om.

De samenkomsten waar Paulus het hier over heeft,

zullen ook niet alleen op zondag zijn geweest.

Maar er zit dus ook geen waterdicht schot tussen:

allerlei dingen kunnen óveral behálve in de kerkdienst.

Nee, want juist ook in de kerkdienst komen we allemaal bij elkaar.

En geeft God ons ook op allerlei manieren aan elkaar.

Nogmaals 1 Kor.12:7:

In iedereen is de Geest zichtbaar aan het werk,

ten bate van de gemeente.

Nou, juist de samenkomst is bedoeld ten bate van de gemeente –

zagen we zopas al.

En wat is daar dus voor nodig, volgens vers 7?

Dat de Geest in iedereen aan het werk is.

Laten we dan ook goed kijken naar alle gaven die er zijn.

Ook al kiezen we voor een bepaalde orde,

de vraag is en blijft:

sluiten we niet iemands inbreng uit?

Ja: sluiten we dus niet een bepaalde inbreng van Gód uit,

die Hij juist wil geven door dat ene gemeentelid?

Laten we gaan voor een samenkomst die de opbouw dient!

[3 – Alles tot opbouw van de gemeente]

Ja, die opbouw van de gemeente – wat is dat nu precies?

Het is goed om als laatste daar nog wat meer over na te denken.

Wat bedoelt Paulus daar nu mee?

Wanneer is iets nou tot opbouw?

Hij geeft er zelf een heel concreet voorbeeld van, in 14:24-25.

Daar gaat het over een ongelovige buitenstaander.

Zeg maar even: een niet-gelovige gast die de kerkdienst bezoekt.

Wat gebeurt er met zo'n gast, als iedereen profeteert?

Dat wil zeggen: als er niet in onverstaanbare taal gesproken wordt, maar in taal die iedereen begrijpt, waar geen woord Frans bij is.

Wat gebeurt er dan met zo'n gast?

Die wordt, slot van vers 24, beoordeeld en terechtgewezen.

Let wel: niet ver-oordeeld en afgewezen...

Nee, maar wat er gezegd wordt komt heel dichtbij.

Hij weet zich direct aangesproken op zijn leven los van God.

Alsof plotsklaps het licht aangaat in zijn hart.

Door middel van mensen staat deze man ineens recht voor God.

En dat brengt hem tot aanbidding.

Kijk, dat geldt dan voor een ongelovige buitenstaander.

Maar als je even terugkijkt naar vers 16, zie je wel

dat die buitenstaander ergens gewoon op één lijn staat met ieder kerklid.

Want alles in de dienst is er kennelijk voor bedoeld

dat ook het kerklid de boodschap be-aamt.

Dat zal toen wellicht heel letterlijk zijn gebeurd,

door 'amen' te zeggen op ieder onderdeel van de dienst.

Maar het gaat er natuurlijk vooral om dat je 'amen' zegt met je hart.

Dat wat er gebeurt in de dienst je verder helpt in je geloof.

Dat je diep van binnen wordt beroerd, en dat je leven verandert.

Daarvoor kun je ook nog kijken naar vers 3.

Klanktaal is voor de meesten niet te begrijpen.

Heel anders staat het bijv. met iemand die profeteert:
wat hij zegt is opbouwend, troostend en bemoedigend.

En dáár gaat het kennelijk om.

Een samenkomst die de opbouw dient.

En die opbouw gebeurt door mensen aan te spreken.

Het woord dat hier met 'troostend' vertaald is,
kan ook uitgelegd worden als: 'vermanend'.

Het gaat om aanspreken,

mensen dicht op de huid komen met Gods Woord,

en de ene keer is dat meer vermanend, de andere keer meer troostend.

Toegepast op de kerkdienst:

daarin is het dus de bedoeling dat je wordt opgebouwd.

Dat je elkaar aanspreekt, confronterend en bemoedigend.

Ja, dat de Géést dat doet, door alles wat er hier gebeurt.

Nou, dat gaat niet vanzelf.

Dat vraagt van ons dat wij veel bezig zijn met de woorden van God.

Dat dat niet alleen iets is voor de dominee.

Maar dat wij allemaal iedere dag weer die woorden lezen,
en ze op ons in laten werken.

Zoals Paulus het zegt in Kolossenzen 3:16:

"Laat Christus' woorden in al hun rijkdom in u wonen;
onderricht en vermaan elkaar in alle wijsheid,
zing met heel uw hart psalmen en hymnen voor God
en liederen die de Geest u vol genade ingeeft."

Zie je? Daar heb je weer datzelfde veelzijdige beeld:

een gemeente waarin iedereen wordt ingeschakeld,

waar harten sneller gaan kloppen door het evangelie van Gods genade,

en mensen er alles aan doen om elkaar daarin mee te nemen.

[Praktisch handvat]

Broeders en zusters, laten we ook de woorden van deze middag nog eens op ons in laten werken.

Op de manier zoals in de vragen op het verwerkingsblad:

- Wat was voor mij de boodschap van deze preek?
- Wat heeft in deze preek mijn geloof in God versterkt?
- En ook: verandert deze preek mijn kijk op mijzelf, mijn naaste of mijn omgeving?

Ik zou zeggen, dat kán haast niet anders.

Als je tenminste eerlijk luistert naar wat Gods woord ons hier leert.

Om het ter afronding nu maar even heel praktisch te maken.

Hoe komen we verder in ons gesprek over de kerkdienst?

Het antwoord hebben we hoop ik ontdekt door middel van deze preek:

door te gaan werken met hét Bijbelse criterium:

dient iets de opbouw van de gemeente, of niet?

Bij alles wat we doen, bij alles wat verandert, goed om ons heen kijken:

helpt dit mijn broeders en zusters echt verder in hun leven met God?

En een ander vraagt dat dan weer over u.

Zodat we samen blij zijn met God, jong en oud,

met welk karakter of visie of achtergrond ook.

Laten we gaan voor een samenkomst die de opbouw dient,

zodat we samen leven tot Zijn eer.

Amen.